

‘Mijn ouders heb ik denk ik al een jaar niet meer geknuffeld’: Een onderzoek naar de invloed van corona op de leefomgeving en het welzijn van jongeren in de residentiële jeugdhulp.

Student: M. van Oeffel (s2993597)

Begeleiders: dr. E. Zijlstra en Y. Riemersma, MSc

2^e beoordelaar: dr. S. Houwen

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

3 juni 2022

Abstract

Every child has the right to not be separated from his parents, unless separation is in the best interests of the child (Verenigde Naties, 1989). A placement in residential care is usually the least preferred option. Residential care has the aim to promote positive development in the life of the child. Previous research has shown that this is not always the case (Christiansen et al., 2010; Costa et al., 2021; Leloux-Opmeer et al., 2016, 2018; Thoburn, 2016). An influence on the emotional development of children in the last two years is the COVID-19 pandemic. This multiple single case study focuses on the question "What are the experiences of the children, parents and professionals on the influence of COVID-19 on the living environment and well-being of the children in different forms of residential care?". Five children, four parents and four professionals participate in two semi-structured interviews during two different lockdown periods in the Netherlands on the influence of de COVID-19 pandemic. At the same time 37 children, 14 parents and 36 professionals were asked to weekly mark the influence of COVID-19 on the lives of the children. The results show that children themselves mark the influence of COVID-19 highest. The living environment of the children in residential care became smaller and the well-being of the children was negatively influenced by a loss of daily structure and social contact with family and friends. But the measurement taken by the Dutch government gave some of the children some necessary rest which had a positive influence on the well-being of the children. This research uses triangulation with different perspectives and measurements, but only shows experiences and cannot be used for comparison. The result can help show the struggles in residential care in a special situation but can help with the focus of further research to improve these struggles.

Keywords: COVID-19, residential care, well-being, living environment, experiences, children, parents, professionals

‘Mijn ouders heb ik denk ik al een jaar niet meer geknuffeld’: Een onderzoek naar de invloed van corona op de leefomgeving en het welzijn van jongeren in de residentiële jeugdhulp.

Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind benoemt dat elk kind het recht heeft om op te groeien bij zijn ouders, tenzij noodzakelijk wordt geacht het kind uit huis te plaatsen in het belang van het kind (Verenigde Naties, 1989). Wanneer een jongere uit huis geplaatst wordt, is de voorkeur een plaatsing bij familie of pleeggezin, de residentiële jeugdhulp is vaak het laatste redmiddel. De residentiële jeugdhulp is bedoeld als een tijdelijke plek, met het doel de jongere zo snel mogelijk naar familie of pleeggezin te laten terugkeren (Leloux-Opmeer et al., 2016; Thoburn, 2016). Het streven van de residentiële jeugdhulp is het bieden van een veilige plek voor jongeren om zo een positieve ontwikkeling, op onder andere psychosociaal en emotioneel vlak, te bevorderen. Onderzoek toont echter aan dat de emotionele ontwikkeling van jongeren in de residentiële jeugdhulp zich minder positief lijkt te ontwikkelen (Leloux-Opmeer et al., 2018). Mogelijke invloeden op de minder positieve ontwikkeling op emotioneel vlak zijn eerder opgedane traumatische ervaringen, de achtergrond van deze jongeren of vele overplaatsingen binnen de jeugdzorg (Christiansen et al., 2010; Costa et al., 2021; Leloux-Opmeer et al., 2016, 2018). Mogelijke invloeden op de emotionele ontwikkeling van alle jongeren, die zich specifiek in de laatste twee jaar heeft voorgedaan, zijn de COVID-19 pandemie en de beschermende maatregelen die de overheid hiertegen nam. Eerste onderzoeken naar de gezondheidsrisico's van dit virus op jongeren toonden een kleinere kans op ernstige ziekte bij jongeren (Cheng et al., 2020). Hoewel de directe fysieke gevolgen op jongeren minimaal lijken, tonen eerste onderzoeken na de psychologische gevolgen van de COVID-19 pandemie op alle jongeren veel indirecte gevolgen zoals een verminderd welzijn en meer angst, stress en depressieve symptomen (Cheng et al., 2020; Chtourou et al., 2020; Imran et al., 2020; Sharma et al., 2021; Shoshani & Kor, 2021).

Vanaf maart 2020 voerde de Nederlandse overheid maatregelen tegen het COVID-19 virus en de verspreiding daarvan (Ministerie van Algemene Zaken, 2020a, 2020b). Deze maatregelen hadden onder andere invloed op het schoolleven en de sociale verbindingen van de jongeren (Cachón-Zagalaz et al., 2020; Cheng et al., 2020; Sharma et al., 2021; Suleman et al., 2020). Het sluiten van de scholen leidde ertoe dat jongeren thuis kwamen te zitten. Voor kinderen die niet uit huis waren geplaatst betekende dit meer tijd met familie. Voor de jongeren die uit huis waren geplaatst betekende dit niet meteen meer contact met de familie, zij kwamen thuis te zitten bij een pleeggezin of in een instelling. Contact met familie was soms fysiek niet mogelijk door de beperking opgelegd door de overheid voor het verminderen van sociale contacten (Sharma et al., 2021; Suleman et al., 2020). Verder hebben de maatregelen geleid tot onderbreking van de sociale verbindingen van jongeren. Uit onderzoeken blijkt dat sociale verbindingen zoals school of omgang met peers

belangrijk zijn voor de ontwikkeling van jongeren. Jongeren leunen sterk op een dagelijkse routine, stabiliteit en contact met peers voor optimale ontwikkeling (Cachón-Zagalaz et al., 2020; Cheng et al., 2020; Shoshani & Kor, 2021). Sociale ondersteuning en verbondenheid kan een jongere daarbij beschermen tegen mentale stress (Costa et al., 2021; Montserrat et al., 2021; Sharma et al., 2021). Als tegenhanger van de negatieve effecten van de COVID-19 pandemie leidden de maatregelen tot meer familietijd, wat een positieve invloed op de kwaliteit van het leven van jongeren had (Sharma et al., 2021). Jongeren in de residentiële jeugdhulp hebben afhankelijk van de regels binnen de instelling waar zij verbleven niet altijd de kans gehad op contact met familie en hebben dit positieve gevolg van de maatregelen mogelijk niet kunnen genieten.

Onderzoek naar de invloed van COVID-19 en de daarbij opgelegde maatregelen laat vooral veel indirecte psychologische gevolgen bij jongeren zien, zoals angst, stress en depressie symptomen (Cheng et al., 2020; Chtourou et al., 2020; Sharma et al., 2021; Shoshani & Kor, 2021). Onderzoek naar de verandering in mentale gezondheid door de COVID-19 pandemie laat zien dat de mentale gezondheid van jongeren lager is dan die van jongeren voor de COVID-19 pandemie. Daarentegen is de mentale gezondheid van de meeste jongeren wel binnen de normale range ook na het uitbreken van de COVID-19 pandemie (Vallejo-Slocker et al., 2020). Een groter verschil in mentale gezondheid van jongeren voor en na de COVID-19 pandemie is echter wel gemeten bij jongeren met externaliserende problemen, vergeleken met jongeren met internaliserende problemen (Vallejo-Slocker et al., 2020). Dit kan betekenen dat jongeren in de residentiële jeugdhulp wel grotere verschillen in mentale gezondheid tonen dan in de algehele populatie, omdat in de residentiële jeugdhulp de populatie jongeren met externaliserende problemen groter is (Leloux-Opmeer et al., 2018). Zoals ook uit onderzoek is gebleken, hebben jongeren die in de residentiële jeugdhulp terecht komen een grotere kans op het ontwikkelen van psychologische, gedrags- en sociale problemen (Costa et al., 2021). Jongeren in de residentiële jeugdhulp zijn daarmee gevoeliger voor stress en depressie symptomen en hebben daarmee het meeste risico op grote gevolgen van de pandemie (Raman et al., 2020). Deze jongeren hebben extra ondersteuning van professionals en familie nodig om de negatieve effecten van de COVID-19 pandemie op te vangen (Shoshani & Kor, 2021). Jongeren in de residentiële jeugdhulp ervaren dus mogelijk meer negatieve effecten van de COVID-19 pandemie.

Een verschil in de kwetsbaarheid van jongeren in de residentiële jeugdhulp tijdens de corona pandemie kan mogelijk gevonden worden tussen de verschillende vormen van residentiële jeugdhulp. Er zijn in de laatste vijf jaar nieuwe alternatieve vormen van kleinschalige, gezinsgericht en perspectief biedende voorzieningen voor de residentiële jeugdhulp ontwikkeld. Deze nieuwe alternatieve vormen richten zich op stabiliteit ter verbetering van het welzijn en de leefomgeving

van de jongeren in de residentiële jeugdhulp (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport & Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2018). De focus op de stabiliteit in leefomgeving volgt uit de moeilijkheid die jongeren ervaren in het maken van verbinding met de omgeving. Dit kan een mogelijk gevolg zijn van de overplaatsingen die deze jongeren mee maken. Overplaatsingen leiden tot nieuwe omgevingen, nieuwe medewerkers en nieuwe medebewoners, wat mogelijk het gevoel van ergens bij horen negatief beïnvloedt. Stabiliteit in de leefomgeving binnen de residentiële jeugdhulp, kan het gevoel van erbij horen mogelijk juist positief beïnvloeden (Thoburn, 2016). Het gevoel van erbij willen horen is een belangrijke menselijke basisbehoefte en helpt bij de ontwikkeling van jongeren (Sulimani-Aidan et al., 2021).

Eerste onderzoeken naar de COVID-19 pandemie laten zien dat de pandemie een invloed lijkt te hebben op het welzijn en de leefomgeving van alle jongeren, waaronder jongeren in de residentiële jeugdhulp. Een beperking van eerdere onderzoeken is de focus op alle jongeren en de generalisaties naar de jeugdzorg die daarbij gedaan wordt op basis van beschikbare literatuur (Raman et al., 2020; Shoshani & Kor, 2021). Daarnaast zijn de jongeren en professionals slechts eenmaal bevraagd aan het begin van de pandemie (Carvalho et al., 2022; Costa et al., 2021; Montserrat et al., 2021). Een onderzoek dat kijkt naar de langdurige invloed van de pandemie mist nog en zou mogelijk meer inzicht kunnen geven in de langdurige effecten op de jongeren in de residentiële jeugdhulp. De beperkte hoeveelheid literatuur over de invloed van COVID-19 op jongeren in de residentiële jeugdhulp kan mogelijk verklaard worden doordat het ontstaan van het virus nog te recent is en onderzoeken nog niet gepubliceerd zijn. Daarnaast kan beperkt onderzoek mogelijk verklaard worden doordat de doelgroep vaak moeilijk te bereiken is. Daarnaast zijn de jongeren binnen de residentiële jeugdhulp erg verschillend en zijn de verschillende vormen van residentiële jeugdhulp vaak klein (Thoburn, 2016). Onderzoeken tonen dat verschillende perspectieven van jongeren, ouders en professionals tot grote verschillen kunnen leiden, mogelijk omdat zij leefomgeving en welzijn vaak anders kwalificeren (Davis et al., 2007; Rip et al., 2021). Op basis van de ontbrekende kennis en literatuur ontstaat de onderzoeksvraag: 'Wat zijn de ervaringen van jongeren, ouders en professionals met betrekking tot de invloed van corona op de leefomgeving en het welzijn van jongeren binnen verschillende vormen van residentiële jeugdhulp?'

Methode

Design

Dit kwalitatieve onderzoek is deel van het promotieonderzoek van Y. Riemersma en maakt gebruik van de afgenomen vragen en interviews over COVID-19. De ethische commissie van de faculteit Pedagogische en Onderwijswetenschappen heeft het promotieonderzoek positief beoordeeld. Voor het vinden van een antwoord op de onderzoeksvraag is gebruik gemaakt van een

multiple single case study. Het doel van een multiple single case study is om een uitgebreide en gedetailleerde beschrijving of reconstructie van een case te krijgen (Flick, 2018). Het onderzoek heeft gedurende twee een wekelijks meetmoment gehad en er zijn twee interviews met de jongeren, ouders en professionals afgenomen.

Onderzoeksgroep en populatie

De populatie van dit onderzoek bestond uit jongeren uit drie verschillende vormen van residentiële jeugdhulp. De inclusiecriteria waren dat de jongeren ten eerste tussen de 6 en 18 jaar oud moesten zijn. Ook jongeren tussen de 18 en 20 jaar mochten worden meegenomen, maar hierbij gold dat deze jongeren niet het vooruitzicht mochten hebben binnen een jaar zelfstandig te gaan wonen. Ten tweede moesten de jongeren in staat zijn een vragenlijst in te vullen. Ten derde moesten de jongeren tussen maart 2020 en maart 2021 in de residentiële jeugdhulp verblijven. Verder is er gezocht naar een heterogene groep jongeren met betrekking tot leeftijd, geslacht en geschiedenis binnen de jeugdhulp.

De uiteindelijke onderzoeksgroep van dit onderzoek bestond uit 37 jongeren tussen de 8 en 19 jaar, waarvan 18 vrouw waren en 19 man. Van de 37 jongeren verbleven 18 jongeren in de alternatieve kleinschalige vormen, 7 jongeren verbleven in een gezinshuis en 12 jongeren verbleven in de reguliere setting. Van de 37 jongeren hebben 14 ouders en 36 pedagogisch medewerkers ook deelgenomen aan het onderzoek. Voor de interviews zijn enkel die jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers gevraagd om deel te nemen, die in maart 2020 al deelnamen aan het onderzoek. Jongeren die later instroomden hebben niet deelgenomen aan de interviews. Dit betekent dat vijf van de jongeren zijn geselecteerd voor deelname aan de interviews, waarbij drie jongeren op beide interview momenten deelnamen aan het onderzoek en de interviews. De andere twee jongeren namen enkel deel aan één van de twee interviews. Vier ouders hebben deelgenomen aan de interviews; twee ouders hebben deelgenomen aan beide interviews en twee ouders elk aan één van de interviews. Daarnaast hebben zes van de pedagogisch medewerkers deelgenomen aan de interviews waarbij drie medewerkers hebben deelgenomen aan beide interviews en drie medewerkers enkel aan één van de interviews.

Instrumenten

Om inzicht te krijgen in de mate waarop corona invloed heeft gehad op de jongeren in de residentiële jeugdhulp is gebruik gemaakt van de vraag "Heb je de afgelopen week last gehad van de coronacrisis?". De vraag kon beantwoord worden met een cijfer op een schaal van 0 tot 10. Met 0 = helemaal geen last en 10 = veel last. Bij deze vraag was ruimte voor een korte toelichting. Het invullen duurde ongeveer twee tot drie minuten.

Daarnaast is tweemaal een semi-gestructureerd interview bij de jongeren, de ouders en de pedagogische medewerker afgenomen over de invloed van COVID-19 op het leven van de jongeren. Bij deze interviews werd gevraagd naar verduidelijking over de invloed van corona zoals gesteld in de wekelijkse vraag. Hierbij werd in elk interview gevraagd naar de veranderingen in het dagelijks leven, het contact met familie en vrienden, de drukte binnen de instelling, zorgen over de coronacrisis en het kennen van personen, besmet met het coronavirus.

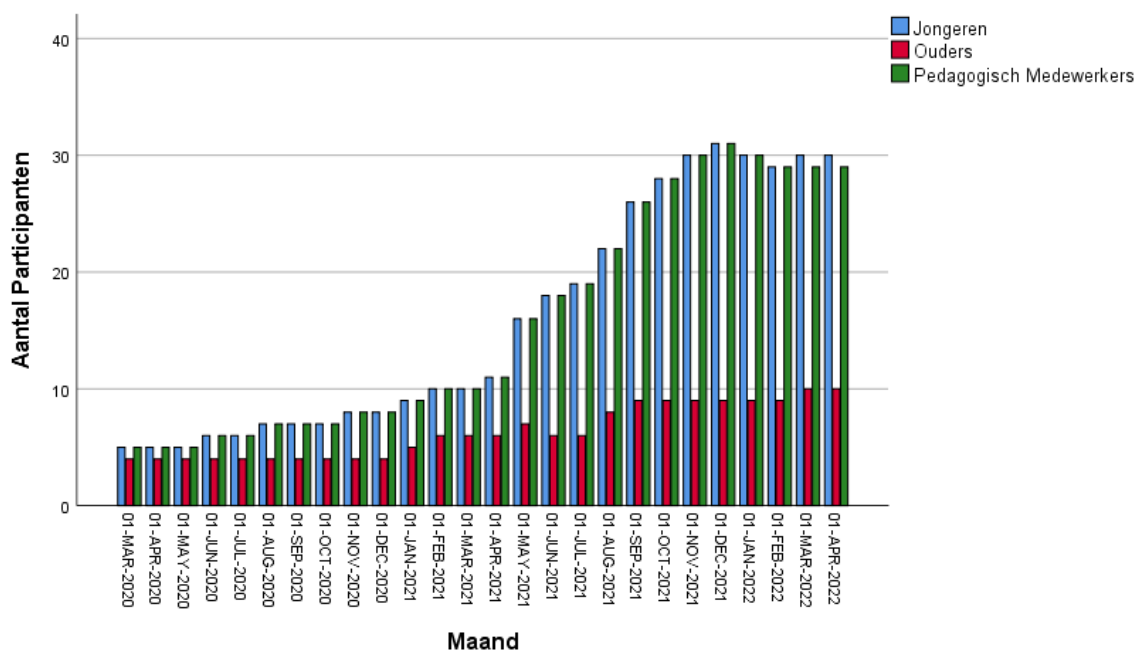
Procedure

Na het selecteren van de jongeren aan de hand van de populatie criteria zijn zij mondeling gevraagd voor deelname aan het onderzoek. Na deze toestemming is ook schriftelijke toestemming gegeven vanuit de ouder (6-18 jaar) en van de jongere (12-18 jaar). Na werving van de jongeren zijn de ouders en pedagogisch medewerker van deze jongere benaderd.

Na toestemming voor participatie is de wekelijkse vraag over de invloed van COVID-19 afgenomen met een mobiele applicatie (Ethica). De wekelijkse vraag is gedurende één jaar wekelijks voorgelegd aan de jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers. Na dit jaar is de vraag nog zes keer maandelijks voorgelegd aan de jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers. De vraag is toegevoegd aan de kidscreen-10 die voor een ander deel van het promotie onderzoek van Y. Riemersma ook werd afgenomen. De jongeren namen enkel deel aan het onderzoek vanaf de plaatsing in een van de residentiële jeugdhulp vormen. Hierdoor zijn de jongeren op verschillende momenten geïnccludeerd in dit onderzoek. Het aantal jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers dat de wekelijkse vraag heeft ingevuld verschilt hierdoor per maand (figuur 1). Om de non-respons te beperken is de wekelijkse vraag bij de jongere afgenomen tijdens een wekelijkse bijeenkomst met een pedagogisch medewerker. De ouders en de pedagogisch medewerkers zijn ook na toestemming voor participatie gevraagd de wekelijkse vragenlijst in te vullen via de mobiele applicatie (Ethica).

Figuur 1

Aantal Deelnemende Participanten per Maand Onderverdeeld per Perspectief

Op twee verschillende momenten zijn met toestemming van de deelnemers de interviews afgenomen. De eerste interviews zijn afgenomen tussen 30 maart 2020 en 9 april 2020. Het tweede interview moment was tussen 14 januari 2021 en 14 februari 2021. De interview momenten zijn gelijk voor zowel de jongeren, de ouders als de pedagogisch medewerkers. Aan de start van elk interview zijn de jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers gevraagd voor toestemming voor het maken van een geluidsopname. De semi-gestructureerde interviews zijn afgenomen en waar nodig is doorgevraagd naar de impact van COVID-19. De procedure voor de interviews van de jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers hadden dezelfde opbouw.

Data analyse

Het analyseren van de cijfers, gegeven op de wekelijkse vraag, over de invloed van corona die week, is gedaan met behulp van één tabel en meerdere grafieken. Om een vergelijking te maken tussen de verschillende perspectieven en mate waarop zij de invloed van corona ervaren gedurende de twee jaar zijn de beschrijvende statistieken berekend over de weekgemiddelden. Om inzicht te krijgen op de verandering over tijd zijn gemiddelde cijfers voor de invloed van corona per week, per perspectief berekend. Voor een overzichtelijk beeld zijn deze cijfers gevisualiseerd in meerdere grafieken. Hierbij zijn de momenten waarop er een lockdown heerste in Nederland apart genoteerd.

De interviews zijn getranscribeerd waarna er gebruik gemaakt is van de thematische analyse om inzicht te krijgen in de ervaringen van jongeren, ouders en professionals over de invloed van COVID-19 (Braun & Clarke, 2006). De transcripten zijn inductief gecodeerd, aangezien er nog weinig

theorie is gevormd over de invloed van COVID-19 op jongeren en de gevonden kennis over de invloed tegenstrijdig is (Braun & Clarke, 2006). Begonnen is met drie transcripten waar via open codering een eerste codeboek is gemaakt. Met dit opgestelde codeboek zijn alle interviews van de jongeren gecodeerd, waarbij de mogelijkheid om nieuwe hoofdcodes en subcodes toe te voegen bleef bestaan. Ook de aanvullingen die zijn genoteerd bij de beantwoording van de wekelijkse vraag zijn met behulp van dit codeboek en open codering geanalyseerd, waarbij de mogelijkheid voor het vormen van nieuwe codes bleef bestaan (Elo et al., 2014). Vervolgens zijn twee interviews van de ouders en twee interviews van de pedagogisch medewerkers gecodeerd om het codeboek aan te vullen met deze nieuwe perspectieven. Hierna zijn ook deze interviews gecodeerd aan de hand van dit codeboek. Ook bij de ouders en pedagogisch medewerkers zijn de aanvulling op de wekelijkse vraag met dit codeboek geanalyseerd. Voor het coderen is gebruik gemaakt van het programma Atlas.ti.

Resultaten

Cijfer voor de invloed van COVID-19

De wekelijkse vraag naar de invloed van corona op het leven van de jongeren geeft een vergelijking tussen de jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers over de mate waarin zij de invloed hebben ervaren. Tabel 1 toont hoe jongeren met een gemiddelde van 4,17 ($SD = 1,62$) over de gemiddelde weekcijfers de invloed van corona sterker ervaren dan de ouders ($M = 3,88$; $SD = 1,72$) en pedagogisch medewerkers ($M = 3,94$; $SD = 1,80$) tussen maart 2020 en april 2022.

Tabel 1

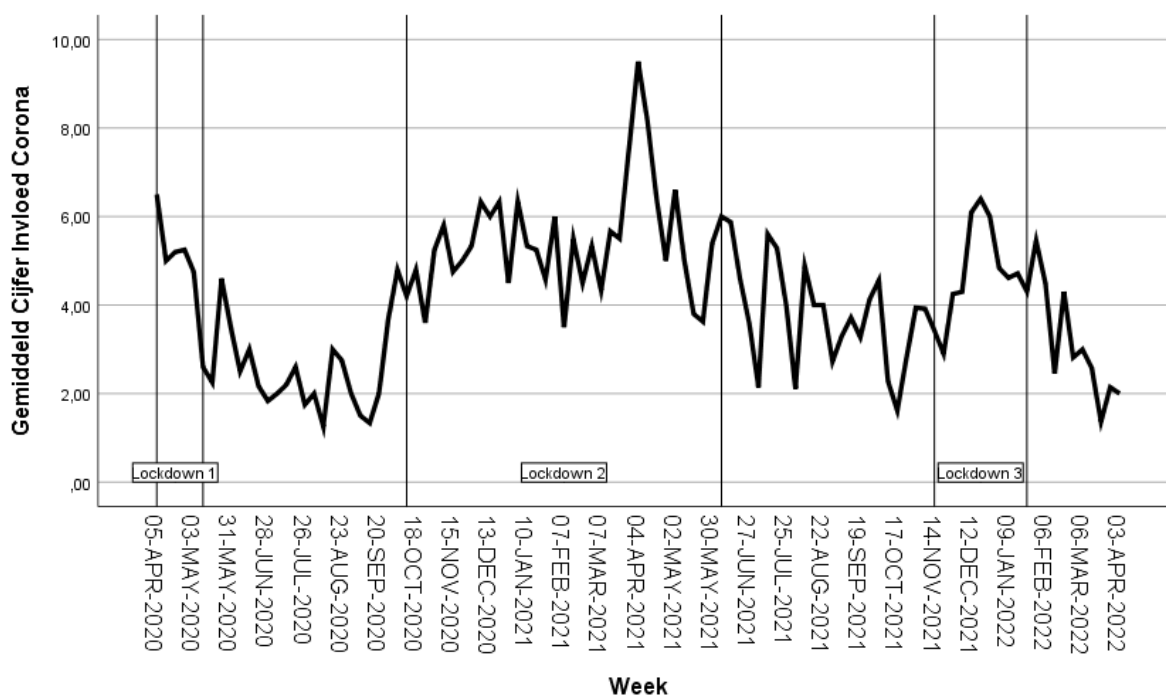
Beschrijvende Statistieken van Gemiddelde Wekelijkse Cijfers van de Invloed van Corona op het Leven van de Jongeren per Ondervraagd Perspectief over Twee Jaar

	N (= Aantal weken)	M	SD	Min	Max
Gemiddelde wekelijkse cijfer van de jongeren	105	4,17	1,62	1,25	9,50
Gemiddelde wekelijkse cijfer van de ouders	106	3,88	1,72	0,00	8,00
Gemiddelde wekelijkse cijfer van de pedagogisch medewerker	104	3,94	1,80	0,75	9,25

Wanneer de cijfers van de jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers voor de invloed van corona op het leven van de jongeren wordt bekeken per week, is een verschillend patroon te zien tussen de perspectieven op de respectievelijke periode tijdens en buiten de lockdowns (figuur 2, 3 en 3). Figuur 2 toont dat de jongeren tijdens de tweede lockdown gemiddeld de hoogste cijfers geven voor de invloed van corona. In de periodes na de eerste en na de derde lockdown geven de jongeren de invloed van corona gemiddeld lagere cijfers. In figuur 3 is meer fluctuatie te zien bij de gemiddelde cijfers van ouders die zij geven voor de invloed van corona op het leven van hun kind, waarbij er geen duidelijk verschil lijkt te bestaan tussen de invloed tijdens en buiten een lockdown. Enkel tijdens de eerste lockdown geven ouders gemiddeld een hoger cijfer voor de invloed van corona op het leven van hun kind. Daarbij lijkt na de derde lockdown de cijfers van de ouders voor de invloed van corona gemiddeld lager te worden. Figuur 4 toont een ander patroon in de cijfers die de pedagogisch medewerkers geven voor de invloed van corona op het leven van de jongeren. De pedagogisch medewerkers tonen gemiddeld een afname in de hoogte van cijfers voor de invloed van corona gedurende de twee jaar. Er is enkel een lichte verhoging van de cijfers tijdens de lockdowns te zien, waarbij de lichte verhoging in cijfers per lockdown lager is dan de cijfers gedurende een eerdere lockdown.

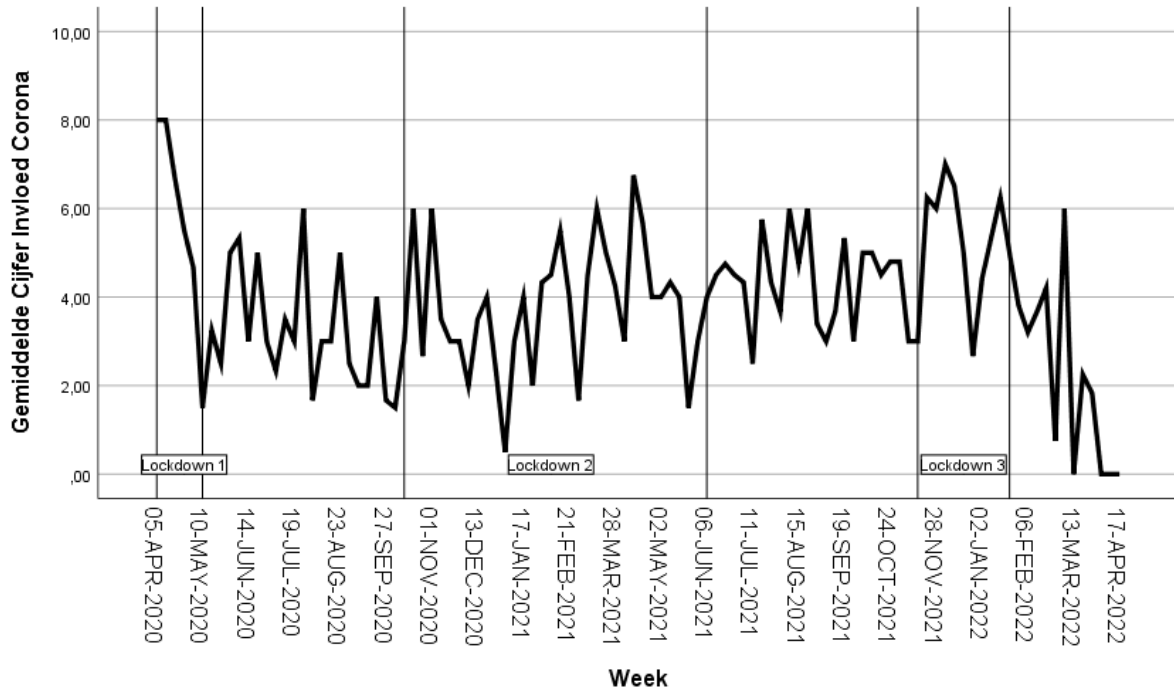
Figuur 2

Gemiddelde van de Wekelijkse Cijfers van Jongeren over de Mate waarin Corona Invloed heeft gehad op de Jongere

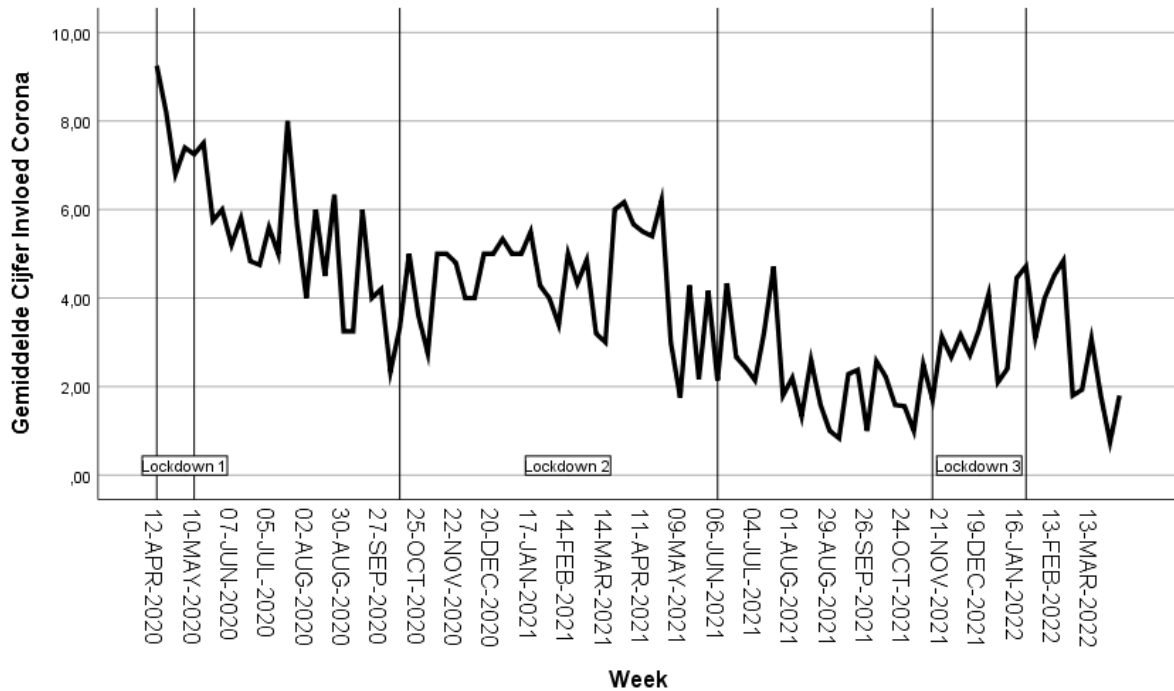

Figuur 3

Gemiddelde wekelijkse cijfers van ouders over de mate waarin corona invloed heeft gehad op hun kind

Figuur 4

Gemiddelde cijfers van pedagogisch medewerkers per week over de invloed van corona

Ervaringen over de invloed van COVID-19

De afgenomen interviews en de aanvullingen die zijn gedaan door de jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers op de wekelijkse vraag geven duidelijkheid over welke aspecten van de COVID-19 pandemie invloed hadden en op welke gebieden de COVID-19 pandemie invloed had op de levens van de jongeren in de residentiële jeugdhulp. Zes thema's zijn hierbij naar voren gebracht door de jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers; dagelijkse routine, sociale contacten, coronavirus, de residentiële instelling, school en maatregelen.

Dagelijkse routine

De eerste lockdown in maart 2020 leidde tot grote veranderingen in de dagelijkse routine en een verkleining van de leefomgeving van veel van de jongeren door het wegvallen van school, werk of dagbesteding. Deze verandering werd door zowel jongeren, ouders als pedagogisch medewerkers als een grote verandering ervaren. Een aantal jongeren gingen door omstandigheden voor de pandemie al niet naar school en ervaren minder impact van de eerste lockdown "ik was eigenlijk elke dag al binnen, want ik heb nog geen school." (jongere 4, interview 1). Een aantal ouders merkte hierbij op dat het ontbreken van een dagelijkse routine leidde tot een negatieve invloed op het emotionele welzijn van hun jongeren door depressieve gevoelens die naar boven kwamen. Jongeren daarentegen gaven meer aandacht aan de veranderingen in hun leefomgeving. Uitjes en vakanties die gepland stonden konden niet doorgaan en in plaats daarvan ontstond verveling en een aanpassing in het slaapritme "ik heb wel genoeg te doen. Maar ja, ... ik blijf dan toch in mijn bed liggen heel lang" (jongere 4, interview 2).

Het wegvallen van de dagelijkse routine leidde er voor de jongeren toe dat ze thuis bleven met verveling dat werd opgevuld door schermtijd "ik zit dan gewoon heel lang achter mijn telefoon" (jongere 4, interview 2) en "Maar voor de rest doen wij helemaal niks. Beetje bankhangen. Netflixen" (jongere 5, interview 1). De ouders en pedagogisch medewerkers daarentegen zagen een belangrijke taak voor de pedagogisch medewerkers in het snel aanbieden van een invulling aan de dagelijkse routine "We hebben in ieder geval voor alle kinderen een soort van dag structuur. Omdat we het gewoon belangrijk vinden, ze zijn natuurlijk niet vrij" (medewerker 1, interview 1). De invulling die pedagogisch medewerkers aan de jongeren boden verschilden van helpen in het huishouden tot fietstochten en spelletjesavonden "We willen gewoon dat je actief bent, en waarmee je actief bent, dat maakt ons niet zo veel uit." (medewerker 1, interview 1). Voor ouders en pedagogisch medewerkers maakte een dagelijks ritme het leven de jongeren makkelijker en overzichtelijker en gaf het de jongeren rust. Eén van de jongeren kwam tijdens het tweede interview zelfs tot een aanpassing om een dagelijks ritme vast te houden door de wekelijkse sportmomenten voort te zetten via youtube "ik sport nou thuis" (jongere 3, interview 2). Opvallend is dat ouder 3

hier niet van op de hoogte was en juist benoemt hoe de jongere ten tijde van het tweede interview moment het sporten erg mist.

Sociale contacten

De COVID-19 pandemie heeft ertoe geleid dat het fysieke contact tussen jongeren en hun vrienden en familie veranderde van vorm in bijvoorbeeld digitaal contact. De jongeren benoemden 'videobellen' (jongere 3, interview 1), "snapchat" (jongere 5, interview 1) en "appen en zo" (jongere 5, interview 2) als een manier om het sociale contact met vrienden en familie in stand te houden. Ouders en pedagogisch medewerkers bemerkten vooral de creativiteit van de jongeren in het onderhouden van contact "Dus ik merk nu bijvoorbeeld uhm... even langs komt fietsen en dan belt. Kom even voor het raam staan zwaaien of zo. Dat soort dingen" (ouder 1, interview 1) of "uiteindelijk via skype geloof ik, pizza's iets ofzo. Dat is dan super leuk." (medewerker 1, interview 1). De jongeren zelf benoemden ten tijde van het tweede interview ook de creativiteit in het vinden van fysieke contactmomenten "ik ga meestal met twee andere vrienden thuis zitten, dat mag wel" (jongere 6, interview 2).

Het fysieke contact met ouders en familie werd voor veel van de jongeren minder, wat een negatieve invloed op het emotionele welzijn van de jongeren had, "soms wou ik iemand knuffelen en dat kon niet als het niemand van [vorm hulp] was" (jongere 2)". Voor veel van de jongeren gold dat het begin van de pandemie er toe leidde dat contact met familie moest worden beperkt tot enkel de ouders "Er mag niemand meer hier komen. Mijn familie, behalve mama." (jongere 2, interview 1) en dat er nog maar één woonadres mogelijk was. Ouders merkten vooral de onzekerheid in wat mogelijk was op "we bekijken het eigenlijk dag voor dag" (ouder 1, interview 1). Hoewel fysiek contact met familie voor veel van de jongeren minder werd waren er een aantal jongeren voor wie het contact met ouders werd vergroot. Ouders en jongeren merkten op hoe quarantaine bij ouders mocht worden uitgezeten "Ze zit sinds vrijdag in quarantaine bij mij thuis" (ouder 9). Verder benoemde medewerker 4 ook hoe het mogelijk is dat jongere langere periodes thuis mogen blijven zolang het goed gaat bij de familie omdat dit zorgt voor minder wisselingen van adres. Hierbij komt ook naar voren dat de mogelijkheden in contact tussen de jongere en zijn familie afhankelijk zijn van de residentiële instellingen waarin zij verblijven. Bij verschillende instellingen werd bij quarantaine of een besmetting het fysieke contact volledig gestopt, maar dit was overal het geval "[jongere 11] heeft zelf Corona gehad en mocht niet naar huis op bezoek. Moeder is op extra op bezoek geweest bij [jongere 11]" (ouder 11).

Meer dan de ouders en pedagogisch medewerkers leken de jongeren de situatie waarin minder fysiek contact mogelijk was makkelijker te accepteren. Hoewel het sociale contact enorm door de jongeren werd gemist, benoemen een aantal jongeren ook "it is what it is" (jongere 4,

interview 2) en “het is balen, maar ja dat, het is niet anders” (jongere 6, interview 2). Opvallend is ook verminderde noodzaak voor sociale contacten bij een aantal jongeren. De maatregelen leidde ertoe dat de tijd die het kost om fysieke contacten te onderhouden toenam en “ik heb daar gewoon helemaal geen zin in” (jongere 4, interview 2). Jongere 5 benoemde daarbij hoe de sociale cirkel kleiner is geworden, fysiek maar ook via app “nou, het is wel rustig zo, maar eh... Het is wel eh, stom deze tijd” (interview 2). Verder merkte de jongeren en ouders allebei op dat ook waar er mogelijkheid tot fysiek contact was jongeren nog steeds liever afstand hielden van bijvoorbeeld grootouders “Ze komt dus haast niet in de buurt en zij knuffelen ook niet.” (ouder 1, interview 2).

Coronavirus

Het corona virus heeft bij de meeste jongeren geleid tot angst en zorgen van besmetting bij zichzelf of anderen. De ouders en pedagogisch medewerkers brachten ten tijde van het eerste interview moment al naar voren dat jongeren spanning en zorgen ervaarden over besmetting. Dat werd opnieuw naar voren gebracht tijdens het tweede interview moment. De jongeren kenden ten tijde van het eerste interview nog geen personen die corona hadden gehad en de zorgen van de jongeren over de pandemie leken beperkt “Ja, een beetje... maar valt wel mee” (jongere 3, interview 1). Tijdens het tweede interview kwamen de zorgen over de verspreiding van het virus sterk naar voren in zowel de interviews als bij de toelichting op de wekelijkse vraag van de jongeren “dat ik het krijg, of dat iemand die ik ken het krijgt, waar ik dan toevallig nog wel mee in aanraking ben geweest” (jongere 4, interview 2). Meerdere ouders en enkele jongeren brachten naar voren dat de angst voor besmetting verbonden was aan een bepaald persoon. Voor de meeste ouders en jongeren die dit naar voren brachten gingen de zorgen om de grootouders “En ze is ook heel erg bang dat zij mijn moeder zal besmetten.” (ouder 1, interview 2). Zoals blijkt uit de laatste twee citaten is de angst voor een besmetting verbonden aan een schuldgevoel “ik hoop niet dat hun het krijgen zeg maar... Want dan eh, is het wel mijn schuld zeg maar zo, als hun het krijgen” (jongere 5, interview 2). Ook de ouders en pedagogisch medewerkers herkenden deze gevoelens van de jongeren.

De residentiële instelling

De leefomgeving van de jongeren werd tijdens de COVID-19 pandemie verkleind doordat kinderen meer tijd in de residentiële instelling verbleven. De jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers erkenden een toename in drukte binnen de instelling. De jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers leken dit niet te ervaren als een groot probleem voor de jongeren “Nou dat gaat wel goed gewoon opzich” (jongere 4, interview 1). Een aantal jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers gaven daarbij aan dat wanneer het druk was, er wel een eigen plek was waar ze zich terug konden trekken en dat ze hier ook gebruik van maakten.

Hoewel alle jongeren aangeven geen grote problemen te ervaren met meer jongeren in huis, geven een aantal jongeren wel aan dat er spanningen en irritaties ontstaan “er zijn wel uhm geluiden waar aan ik mij irriteer” (jongere 4, interview 2). Ook een aantal van de ouders benoemen in de interviews en aanvullingen op de wekelijkse vraag een toename in spanningen en irritaties tussen de jongeren met meerdere jongeren hele dagen thuis. De drukte in de instellingen leidde niet alleen tot een negatief effect, ook positieve effecten worden door jongeren en ouders benoemd “ja, we doen ook spelletjes gewoon” (jongere 3, interview 1). De pedagogisch medewerkers lijken een goed zicht te hebben op de dunne lijn tussen negatieve en positieve ervaringen van de jongeren door de drukte in huis “Dus er ontstaan eigenlijk ook hele mooie dingen, maar dat is niet altijd gezellig” (medewerker 1, interview 1).

Kleine verschillen in de ervaringen van de invloed van corona op de jongeren worden gemeld tussen de verschillende vormen van residentiële jeugdhulp. Eén van de kleinschalige alternatieve vormen blijkt een speciale locatie te hebben met extra ruimte en mogelijkheden tot activiteiten, wat de jongeren metaal goed doet, blijkt uit de interviews met ouders en pedagogisch medewerkers “Want daar is een hele grote ruimte buiten. Dus ze gaan daar regelmatig naar toe. Bijna dagelijks. Om te voetballen, 's avonds kampvuur te maken.” (ouder 1, interview 1) en “Daar, dat helpt hem wel” (ouder 2, interview 1). De pedagogisch medewerkers bij deze vorm benoemen ook de ruimte voor flexibiliteit met maatregelen om het welzijn van de jongeren te bevorderen “We gaan hier nog steeds met de kids om zoals we eigenlijk deden. Als een kind een knuffel geeft of wil stoeien.” (medewerker 3, interview 1) en “.. ja wat doe je als ouder met je kind, dan geef je nog steeds die nabijheid. En juist de kids die wij hier binnen hebben, die hebben dat zo onwijs nodig.” (medewerker 3, interview 1). Ook uit de interviews met de pedagogisch medewerker van een gezinshuis blijkt hoeveel moeite er wordt genomen om kinderen te ondersteunen in de corona tijd. “Maar ja wij hebben hier dan eh nou zo’n rook plekje en daar beneden met water en ik bedoel eh dan eh daar kunnen ze het kacheltje even opstoken” (medewerker 4, interview 2). Uit de aanvulling op de wekelijkse vraag bleek dat bij de reguliere vorm jongeren bij klachten of verplichte quarantaine periodes in een speciaal quarantaine huis zaten, waarbij hun leefomgeving werd verkleind. Jongere 14 benoemt zelfs drie keer in het quarantaine huis te moeten verblijven “omdat ik weer in het quarantaine huis zat”.

School

De corona pandemie heeft ervoor gezorgd dat jongeren niet altijd de mogelijkheid hadden school fysiek te volgen. De nieuwe manieren waarop onderwijs werd aangeboden had invloed op de motivatie van de jongeren. Niet alle jongeren gingen gedurende het eerste interview moment naar school, voor de jongere die wel school volgde betekende dit plots hele dagen thuis zitten. Online

onderwijs was voor de jongere geen optie en de pedagogisch medewerker beschrijft hoe medewerkers verantwoordelijk werden om de jongere te stimuleren in zijn onderwijs “wij zitten eigenlijk constant uh... bij hem. één van ons zit bij hem om aan te sturen wat hij gaat doen.” (medewerker 2, interview 1). Ten tijde van het tweede interview gaan de meeste jongeren naar school; hierbij beschrijft een van de jongeren hoe school een van de mogelijkheden is die de leefomgeving van de jongere kan vergroten.

Het online onderwijs dat ten tijde van het tweede interview wordt aangeboden heeft zowel een motiverend effect op een aantal jongeren als een demotiverend effect. Het demotiverende effect wordt door jongeren en medewerkers toegeschreven aan de mindere stimulatie en toezicht van docenten “Nou wel saai. En dat is volgens mij tien minuutjes of zo en daarna moet je voor jezelf gaan werken. Nou ja, dan ga je, dan ga ik natuurlijk niks doen” (jongere 4, interview 1). De aanvullingen op de wekelijkse vraag tonen vooral frustratie, ontstaan door online les “oplekken in online les” (jongere 27). Een van de pedagogische medewerkers benoemt ook de negatieve invloed van technische problemen. Een aantal andere jongeren lijkt met online onderwijs een betere focus te krijgen op schoolwerk “Ik richt me nu wel meer op huiswerk of zo. ... En dat deed ik op school niet heel erg. Maar nu zit alleen, en school met meer afleiding en zo” (jongere 5, interview 2). Daarnaast blijkt uit de aanvulling op de wekelijkse vraag dat fysiek onderwijs ook negatieve gevolgen heeft voor het welzijn van de jongeren “geen online les en nog meer oplopende cijfers.... EN ONS NOG STEEDS NAAR SCHOOL STUREN!? Kunnen ze niet tijdelijk sluiten ofzo? Ik ben nogal verontwaardigd over dit en nogal bang” (jongere 27)

Maatregelen

In de interviews met de jongeren bleek dat alle jongeren wel een corona maatregel hadden waar ze tegenop lopen en die hun leefomgeving verkleinde of hun emoties negatief beïnvloedde. De mondkapjes plicht is de meest genoemde preventieve maatregel door de jongeren “weer mondkapjes” (jongere 29). Ook een aantal ouders hebben de problemen met de mondkapjes plicht aangegeven. Anders dan bij de jongeren benoemden ouders ook de daadwerkelijke beperkingen die voortvloeiden uit de mondkapjes voor de jongeren “moeilijk om met mondkapje in ov te gaan” (ouder 1) of “je moet gevaccineerd zijn om bepaalde dingen te mogen doen in de maatschappij.” (ouder 13). Hoewel geen van de jongeren vaccinaties naar voren brengt is er ook een pedagogisch medewerker die de aandacht vestigt op vaccinaties “[jongere 29] heeft er last van dat zijn vader een afspraak heeft gemaakt voor een vaccinatie. Hij wil niet gevaccineerd worden” (medewerker 29). Ook hier lijkt de maatregel een negatieve invloed te hebben op het welzijn van de jongere. Het zijn niet alleen de verschillende maatregelen die naar voren worden gebracht; een aantal jongeren en ouders brengen ook naar voren hoe het nieuws en de persconferenties tot zorgen en angst kunnen

leiden “Maar ik volg niet de hele dag door het nieuws, want dat maak mij ook wel een beetje gek” (jongere 4) of “Ja. beelden van ziekenhuis en zo dat kan ze helemaal niet. Dat kan ze helemaal niet handelen.” (ouder 1, interview 1).

De jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers brengen ook naar voren dat corona maatregelen niet alleen als negatief worden ervaren, maar ook als bescherming, die de jongeren geruststelt “fijn is natuurlijk anders tenminste... ga je gewoon weer alles doen en alles, maar nouja Als het moet, nou ja, ik wil ook niet eh ziek worden of zo” (jongere 4, interview 2) en “de vorige keer was de lockdown heel erg positief voor haar ... echt als ze van nou ja, hogerhand opgelegd kreeg stop” (ouder 1, interview 2).. Afschaffing van de maatregelen haalde het veilige gevoel voor sommige jongeren ook weg en leidde tot nieuwe zorgen “dat de mondkapjes plicht eraf is vind ik vervelend” (jongere 26) of “van stress of er na al deze versoepelingen niet weer een piek in het aantal corona patienten gaat komen omdat niemand zich meer aan de richtlijnen houdt.” (jongere 1).. Ook de frustraties ontstaan door het niet navolgen van maatregelen door anderen werd door de jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers naar voren gebracht “Nou dat er ook heel veel jongeren zijn die er gewoon allemaal helemaal niks kan schelen en die hun gang maar gaan eh... Ja, dat vindt ze wel eh, wel eng” (medewerker 4, interview 2).

Ongeacht de negatieve en positieve gevolgen van de ingevoerde corona maatregelen brachten de jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers ook naar voren dat verlenging van maatregelen opnieuw tot verdriet en frustratie leidde bij de jongeren. Ouder 1 benoemde in april 2020 al hoe de verlenging van de maatregelen leidde tot verdriet “Maar dat ze zich al wel in haar hoofd zorgen maakt van dat het heel lang gaat duren.”. Ten tijde van het tweede interview kwam naar voren dat de lange duur van de pandemie een extra negatieve invloed begon te krijgen op het emotionele welzijn van de jongeren “ Soms denk ik ook zo van, ja, nou ja, zitten we weer. ... dat je dan wil dat het gewoon over is” (jongere 4, interview 2) en “je mocht sowieso al niks voor de lockdown” (jongere 4, interview 2) . De medewerkers merkten ook aan de jongeren dat de lange duur van de corona maatregelen leidden tot irritaties “[jongere 2] raakt soms geïrriteerd dat bepaalde dingen nog niet mogen of kunnen.” (medewerker 2). Eén van de jongeren bracht ook naar voren dat het fijn kon zijn om met mensen te spreken over de ervaringen door corona “Er zijn wel gewoon mensen, anderen die dat ook zo ervaren” (jongere 4, interview 2).

Discussie

Conclusie

Het doel van het onderzoek was aan de hand van meerdere single case studies een antwoord te vinden op de vraag: “Wat zijn de ervaringen van jongeren, ouders en professionals met betrekking tot de invloed van corona op de leefomgeving en het welzijn van jongeren binnen

verschillende vormen van residentiële jeugdhulp?'. Een wekelijks cijfer voor de invloed van corona op de jongeren toont dat zowel de jongeren, de ouders als de pedagogisch medewerkers ervaren dat corona invloed heeft gehad op het leven van de jongeren in de residentiële jeugdhulp. De jongeren zelf lijken de invloed van corona het sterkst te ervaren. Interviews en aanvullingen op de wekelijkse vraag van jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers lijken een overeenstemming te tonen over de invloed van corona op de jongeren in de residentiële jeugdhulp. Tussen de jongeren zijn wel verschillen naar boven gekomen over hoe corona invloed heeft gehad op hun leefomgeving en emotioneel welzijn. De leefomgeving van jongeren is verkleind door het wegvallen van een dagelijkse routine en een vermindering van sociale contacten waarbij ook de drukte binnen de leefomgeving van de jongeren in de residentiële jeugdhulp toenamen. Het wegvallen van een dagelijkse routine, een vermindering in sociale contacten, thuis onderwijs en een toename in jongeren thuis hadden daarnaast een positief effect op het welzijn van de jongeren door de rust die ontstond zonder druk van buitenaf. Maar het zorgde ook voor verveling, gemis en eenzaamheid. Het virus zelf en de maatregelen die door de overheid zijn genomen om het virus te beperken leidde tot angst voor hunzelf en hun omgeving van de jongeren. Daarbij zorgden de corona maatregelen tot een beschermende gevoel en een frustratie wanneer deze door anderen niet werden nageleefd. Over tijd ontstaat er voor de jongeren naast gewenning ook frustratie over de corona pandemie en de duur.

In overeenstemming met de onderzoeken van Davis et al. (2007) en Rip et al. (2021) die tonen dat jongeren in hun manier van scores sneller kiezen voor de extreme scores vonden we in dit onderzoek dat jongeren gemiddeld de mate van invloed van corona op hun leven hoger scoorden dan hun ouders of pedagogisch medewerkers. Verder laat het onderzoek van Rip et al. (2021) zien dat jongeren meer rapporteren over emotionele problemen dan andere informanten en dat er meer overeenstemming ontstaat tussen informanten bij externaliserende problemen dan bij internaliserende problemen. Dit onderzoek laat zien dat zowel de jongeren, ouders als pedagogisch medewerkers emotionele invloeden ervaren en benoemen als invloed van corona. Mogelijk kan de daling in cijfers op het invloed van corona op het leven van de jongeren bij de pedagogisch medewerkers hier wel door worden verklaard (figuur 4). De pedagogisch medewerkers tonen gemiddeld een daling in cijfers voor de invloed van corona op het leven van jongeren, die de gemiddelden van jongeren zelf niet tonen (figuur 2). De frustraties over de duur van de pandemie en de angsten die worden benoemd door de afschaffing van maatregelen zijn mogelijk meer internaliserende problemen die door de pedagogisch medewerkers als minder sterk worden ervaren dan de grote algemene veranderingen aan het begin van de corona pandemie op het leven van de jongeren.

De onderzoeken van Cheng et al. (2020), Chtourou et al. (2020), Sharma et al. (2021) en Shoshani en Kor (2021) naar de gevolgen van de corona pandemie op alle jongeren laten indirecte psychologische gevolgen bij jongeren zien, zoals angst, stress en depressie symptomen. In overeenstemming met deze onderzoeken Cheng et al. (2020), Chtourou et al. (2020), Sharma et al. (2021) en Shoshani en Kor (2021) wordt in dit onderzoek door zowel jongeren, ouders als pedagogisch medewerkers naar voren gebracht dat voor een aantal jongeren de pandemie en de corona maatregelen positieve psychologische gevolgen hadden. Voor een aantal jongeren bracht de pandemie rust en gaven de corona maatregelen een gevoel van veiligheid.

In overeenstemming met de onderzoeken van Cachón-Zagalaz et al. (2020), Cheng et al. (2020) en Shoshani en Kor (2021) die laten zien dat voor een optimale ontwikkeling van alle jongeren een dagelijkse routine, stabiliteit en contact met peers van belang zijn, laat dit onderzoek zien dat de ervaring van de ouders en pedagogisch medewerkers van jongeren in de residentiële jeugdhulp zijn dat dagelijkse routine en stabiliteit helpen bij het emotionele welzijn van de jongeren.

In tegenstelling tot de onderzoeken van Sharma et al. (2021) en Suleman et al. (2020) die laten zien dat jongeren die niet thuis woonden niet altijd fysiek contact kon worden onderhouden met hun ouders vonden we in dit onderzoek dat er voor geen van de jongeren het fysieke contact met ouders door de corona pandemie werd onderbroken. Wel zijn hier door de verschillende residentiële jeugdhulp vormen verschillende regels over het contact met ouders en familie opgesteld, wat in sommige gevallen betekende dat tijdens een quarantaine periode fysiek contact voor een korte periode niet mogelijk was. Verder vonden we in dit onderzoek dat bij een aantal jongeren contact met ouders altijd mogelijk was. In sommige gevallen werd fysiek contact met ouders zelfs uitgebreid waarbij jongeren langere periodes bij ouders thuis woonden om adres wisselingen te verminderen.

Krachten en limitaties

Het doel van dit onderzoek was een eerste kijk te krijgen op de invloed van corona op jongeren in de residentiële jeugdhulp. Om saturatie te bereiken in de ervaringen van jongeren over de invloed van corona is er gekozen voor data triangulatie door het betrekken van drie perspectieven in het onderzoek. Daarnaast is er de keuze gemaakt ook gebruik te maken van *between-method* triangulatie door middel van het gebruik van twee instrumenten, de interviews en een wekelijkse vraag (Flick, 2018). Triangulatie heeft naast de bijdrage aan saturatie van de data ook een bijdrage geleverd aan het verhogen van de validiteit van de twee instrumenten die wiens validiteit niet onafhankelijk is vastgesteld (*How to Design and Evaluate Research in Education*, 2018).

De keuze voor een multiple single case studie naar de ervaringen van jongeren in de residentiële jeugdhulp over de invloed van corona op hun leven heeft ertoe geleid dat er geen

generaliserende conclusies mogen worden getrokken over deze ervaringen. De keuze voor een kwalitatief onderzoek naar de invloed van corona op het leven van jongeren in de residentiële jeugdhulp is gebaseerd op de veelal ontbrekende kennis hierover in de literatuur. Onderzoek van Costa et al. (2021) en Raman et al. (2020) bracht naar voren dat jongeren in de residentiële jeugdzorg een grotere risico hebben op mentale problemen en dat corona dit risico mogelijk verhoogd. Dit onderzoek heeft invloeden van corona op jongeren in de residentiële jeugdhulp naar voren gebracht, maar het is voorbij aan het doel van dit onderzoek om een vergelijking te maken tussen de invloed van corona op het leven van jongeren in en buiten de residentiële jeugdhulp.

Een tweede limitatie van de gekozen methode is de verlengde periode waarover de wekelijkse vraag werd voorgelegd. Alle participanten werden gedurende anderhalf jaar wekelijkse een vraag online toegestuurd. Langer durende onderzoeken zijn onderhevig aan non-respons, voor dit onderzoek is hiervoor geprobeerd met een vast moment voor invulling deze non-respons te beperken. Toch blijkt de wekelijkse vraag nog onderhevig te zijn geweest aan non-respons. Door middel van het meenemen van meerdere perspectieven in het onderzoek en door wekelijkse gemiddelden te berekenen per week en niet per participant is getracht het effect van non-respons te verlagen. Toch moet er door de non-respons geen generaliserende conclusies worden getrokken over de mate waarin corona invloed heeft gehad op het leven van de jongeren.

De lezer moet rekening houden met het feit dat de wekelijkse vraag toegevoegd was aan de Kidscreen-10 vragenlijst. Hierdoor werd bij de toelichting over de invloed van corona bij sommige respondenten gezien als een algemene opmerking ruimte. Hierbij is het van belang om deze opmerkingen tijdens het analyseren te controleren op relevantie. De opmerkingen moeten namelijk aansluiten op de invloed van corona op het leven van jongeren uit de residentiële jeugdhulp.

Implicatie onderzoek

Vervolg onderzoek kan zich mogelijk verdiepen in de langdurige effecten die de jongeren in de residentiële jeugdhulp ervaren van de corona pandemie. Dit onderzoek heeft naar voren gebracht dat er een gewenning voor de jongeren ontstaat in de nieuwe situatie, maar frustratie en negatieve effecten op het welzijn van de jongeren blijven bestaan. Vervolg onderzoek kan inzicht geven op welke aspecten van de corona pandemie langdurige effecten in stand houden op het leven van de jongeren.

In dit onderzoek zijn drie verschillende vormen van residentiële jeugdhulp meegenomen: alternatieve kleinschalige instellingen, gezinshuizen en reguliere setting. De jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers hebben enkele verschillen tussen deze vormen van residentiële jeugdhulp opgemerkt. In dit onderzoek is geen vergelijking gemaakt tussen deze verschillende vormen en wordt er een algemeen beeld gevormd over de invloed van corona in de residentiële

jeugdhulp. Vervolgonderzoek kan zich richten op de belemmerende en bevorderende factoren tussen deze verschillende vormen tijdens de coronacrisis. Door de belemmerende en bevorderende factoren tussen deze verschillende vormen te onderzoeken, kan beter ingespeeld worden op de invloed van corona op de verschillende vormen van de residentiële jeugdhulp.

Uit eerder onderzoek bleek dat sociale ondersteuning en verbondenheid jongeren kan beschermen tegen mentale stress (Costa et al., 2021; Montserrat et al., 2021; Sharma et al., 2021). Voor vele jongeren leiden corona maatregelen tot meer familietijd, wat een tegenhanger is voor de negatieve effecten van de pandemie. Dit kan een positieve invloed hebben op het leven van de jongeren (Sharma et al., 2021). In dit onderzoek zijn verschillende thema's naar voren gebracht door jongeren, ouders en pedagogisch medewerkers over invloeden van de corona pandemie op het leven van de jongeren in de residentiële jeugdhulp. Hieruit bleek dat voor de jongeren in de residentiële jeugdhulp maatregelen niet alleen negatieve invloeden, maar ook een aantal positieve invloeden had op het leven van de jongeren. Hierdoor werd meer rust gecreëerd. De praktijk kan aandacht besteden aan het uitwerken van deze thema's waarin de ervaringen van jongeren, ouders en pedagogische medewerkers in naar voren komen. De praktijk kan hiermee een plan opstellen ter voorbereiding op een mogelijke nieuwe lockdown of pandemie.

Literatuurlijst

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Cachón-Zagalaz, J., Sánchez-Zafra, M., Sanabrias-Moreno, D., González-Valero, G., Lara-Sánchez, A. J., & Zagalaz-Sánchez, M. L. (2020). Systematic Review of the Literature About the Effects of the COVID-19 Pandemic on the Lives of School Children. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://www.frontiersin.org/article/10.3389/fpsyg.2020.569348>
- Carvalho, H. M., Mota, C. P., Santos, B., Costa, M., & Matos, P. M. (2022). From Chaos to Normalization and Deconfinement: What did the Pandemic Unveil in Youth Residential Care. *Child and Adolescent Social Work Journal*. <https://doi.org/10.1007/s10560-021-00808-2>
- Cheng, T. L., Moon, M., & Artman, M. (2020). Shoring up the safety net for children in the COVID-19 pandemic. *Pediatric Research*, 88(3), 349–351. <https://doi.org/10.1038/s41390-020-1071-7>
- Christiansen, Ø., Havik, T., & Anderssen, N. (2010). Arranging stability for children in long-term out-of-home care. *Children and Youth Services Review*, 32(7), 913–921. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2010.03.002>
- Chtourou, H., Trabelsi, K., H'mida, C., Boukhris, O., Glenn, J. M., Brach, M., Bentlage, E., Bott, N., Shephard, R. J., Ammar, A., & Bragazzi, N. L. (2020). Staying Physically Active During the Quarantine and Self-Isolation Period for Controlling and Mitigating the COVID-19 Pandemic: A Systematic Overview of the Literature. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://www.frontiersin.org/article/10.3389/fpsyg.2020.01708>
- Costa, M., Matos, P. M., Santos, B., Carvalho, H., Ferreira, T., & Mota, C. P. (2021). We stick together! COVID-19 and psychological adjustment in youth residential care. *Child Abuse & Neglect*, 105370. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105370>
- Davis, E., Nicolas, C., Waters, E., Cook, K., Gibbs, L., Gosch, A., & Ravens-Sieberer, U. (2007). Parent-proxy and child self-reported health-related quality of life: Using qualitative methods to

explain the discordance. *Quality of Life Research*, 16(5), 863–871.

<https://doi.org/10.1007/s11136-007-9187-3>

Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., & Kyngäs, H. (2014). Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness. *SAGE Open*, 4(1), 2158244014522633.

<https://doi.org/10.1177/2158244014522633>

Flick, U. (2018). *An introduction to qualitative research* (6th edition). SAGE.

How to Design and Evaluate Research in Education. (2018).

<https://www.mheducation.com/highered/product/how-design-evaluate-research-education-fraenkel-wallen/M9781259913839.html>

Imran, N., Aamer, I., Sharif, M. I., Bodla, Z. H., & Naveed, S. (2020). Psychological burden of quarantine in children and adolescents: A rapid systematic review and proposed solutions. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 36(5), 1106–1106.

Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C., Swaab, H., & Scholte, E. (2016). Characteristics of children in foster care, family-style group care, and residential care: A scoping review. *Journal of Child and Family Studies*, 25(8), 2357–2371. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0418-5>

Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C., Swaab, H., & Scholte, E. (2018). Similarities and differences in the psychosocial development of children placed in different 24-h settings. *Journal of Child and Family Studies*, 27(4), 1299–1310. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-0955-6>

Ministerie van Algemene Zaken. (2020a, juli 27). *Coronavirus tijdljn—Rijksoverheid.nl*. Ministerie van Algemene Zaken. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-tijdljn>

Ministerie van Algemene Zaken. (2020b, juli 27). *Maart 2020: Maatregelen tegen verspreiding coronavirus, intelligente lockdown - Coronavirus tijdljn - Rijksoverheid.nl*. Ministerie van Algemene Zaken. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-tijdljn/maart-2020-maatregelen-tegen-verspreiding-coronavirus>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, & Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2018). *Actieprogramma Zorg voor de Jeugd* (p. 68). Ministerie van Algemene Zaken.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/04/01/actieprogramma-zorg-voor-de-jeugd>

Montserrat, C., Garcia-Molsosa, M., Llosada-Gistau, J., & Sitjes-Figueras, R. (2021). The views of children in residential care on the COVID-19 lockdown: Implications for and their well-being and psychosocial intervention. *Child Abuse & Neglect*, *120*, 105182.

<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105182>

Raman, S., Harries, M., Nathawad, R., Kyeremateng, R., Seth, R., & Lonne, B. (2020). Where do we go from here? A child rights-based response to COVID-19. *BMJ Paediatrics Open*, *4*(1), e000714.

<https://doi.org/10.1136/bmjpo-2020-000714>

Rip, J., Hasami, S., Post, W., Zijlstra, E., Knorth, E. J., & Kalverboer, M. (2021). Perspectives of unaccompanied refugee children, their foster carers and guardians on placement success: Which factors predict multi-informant discrepancies? *Children and Youth Services Review*, *128*, 106106. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2021.106106>

Sharma, M., Idele, P., Manzini, A., Aladro, C. P., Ipince, A., Olsson, G., Banati, P., & Anthony, D. (2021). Life in Lockdown: Child and Adolescent Mental Health and Well-Being in the Time of COVID-19. In *UNICEF*. UNICEF. <http://eric.ed.gov/?id=ED615551>

Shoshani, A., & Kor, A. (2021). The mental health effects of the COVID-19 pandemic on children and adolescents: Risk and protective factors. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*. <https://doi.org/10.1037/tra0001188>

Suleman, S., Ratnani, Y., Stockley, K., Jetty, R., Smart, K., Bennett, S., Gander, S., & Loock, C. (2020). Supporting children and youth during the COVID-19 pandemic and beyond: A rights-centred approach. *Paediatrics & Child Health*, *25*(6), 333–336. <https://doi.org/10.1093/pch/pxaa086>

Sulimani-Aidan, Y., Schwartz-Tayri, T., & Melkman, E. (2021). Future Expectations of Adolescents: The Role of Mentoring, Family Engagement, and Sense of Belonging. *Youth & Society*, *53*(6), 1001–1020. <https://doi.org/10.1177/0044118X20920081>

Thoburn, J. (2016). Residential care as a permanence option for young people needing longer-term care. *Children and Youth Services Review, 69*, 19–28.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2016.07.020>

Vallejo-Slocker, L., Fresneda, J., & Vallejo, M. A. (2020). Psychological Wellbeing of Vulnerable Children During the COVID-19 Pandemic. *Psicothema, 32*(4), 501–508.

<https://doi.org/10.7334/psicothema2020.218>

Verenigde Naties. (1989). *Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind*.

<https://www.dekinderombudsman.nl/system/files/inline/Blauwe-boekje-Kinderrechtenverdrag.pdf>